

Химич Ірина

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Владимир Ольга

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ: АДАПТАЦІЯ ТА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА

Сфера туризму в Україні перебуває в досить специфічних умовах, що викликані воєнним станом в державі. Проте, не дивлячись на це, з початку 2026 р. туристична галузь сфокусувалася в основному на внутрішніх подорожах по країні, звичайно, де це можливо, що посприяло їй перетворитися на досить динамічний рушій економіки.

У відповідності до урядової «Програма діяльності на 2025-2026 роки» [2], сфера туризму відображається як одна із важливих та пріоритетних напрямів щодо її підтримки та подальшого розвитку, не зважаючи на існування доволі негативних факторів та кризових умов. Адже, саме зараз, в такі важкі часи, країна як ніколи потребує істотної підтримки за всіма базовими напрямками, якісного відновлення, а також і забезпечення подальшого розвитку на основі стратегічного пристосування та мобільної адаптації до наявних нових умов життя та функціонування. Діяльність сфери туризму регулюється Державним агентством розвитку туризму України [1], який є профільним органом та здійснює координацію щодо інтеграції національного туризму в європейський простір.

Основними напрямками й спрямуваннями уряду в галузі туризму України [1] є такі як:

- 1) перетворення сфери туризму країни на вагомий інструмент із достатніми рівнями стійкості та стабільності;
- 2) застосування в сфері туризму країни механізму реабілітації та реабілітаційних заходів щодо її підтримки та вдосконалення в умовах наявності кризи та існування фактору непередбачуваності;
- 3) формування кардинально оновленої галузі туризму як однієї із потужних сфер щодо підтримки економіки держави загалом.

Головні ініціативи щодо повного та кардинального переформатування галузі туризму держави [1] включають:

- 1) розробку та запровадження різноманітних ефективних національних програм щодо підтримки та розвитку туризму в країні;
- 2) забезпечення подальшого розвитку безбар'єрного середовища в галузі туризму в країні, що живе в умовах затяжної війни;
- 3) подальше впровадження й успішну реалізацію різноманітних й дієвих грантових допомог, механізмів та інструментів для оновлення та підтримки туристичного бізнесу в цілому.

Ключовими напрямками щодо пропонованої урядової програми [1] є такі як:

- 1) програма мікрогрантів: основним спрямуванням даної програми є підтримка галузевого бізнесу, в основному малого й середнього, реалізація та підвищення якісного рівня інклюзивності щодо різних видів послуг, а також способи та методи залучення необхідної міжнародної технічної допомоги;

- 2) національна програма «Подорож до себе. Шляхи відновлення»: дана програма створена за ініціативи Державного агентства розвитку туризму, основною метою якої є фокусування на підтримці та розвитку внутрішнього туризму, адаптуванні послуг згідно стандартів щодо ментального відновлення й розвитку всієї локальної інфраструктури;

3) «безбар'єрний простір»: особливості формування та реалізації комплексу заходів щодо забезпечення як фізичної, так і інформаційної доступності щодо туристичних об'єктів для різноманітних категорій населення.

Дослідивши основні джерела фінансування та підтримки туризму в Україні визначено, що на першому місці є державний бюджет. Згідно із даними, для Державного агентства розвитку туризму України, розмір запланованого загального обсягу щодо бюджетних призначень на 2026 р складає 22757,4 тис. грн, тобто розмір фінансування встановлений на тому ж рівні, що і в 2025 р. [2; 4]. Для керівництва та управління у сфері розвитку туризму сума бюджетних призначень становила 3106010 тис. грн: за 2024 р. фактично реалізовано заходів у сфері туризму на суму 19154,9 тис. грн; за 2025 р. – на 22757,4 тис. грн.; на 2026 р. заплановано суму 22757,4 тис. грн, відповідно [2; 5]. Також, дана галузь фінансується на основі місцевих зборів, міжнародної допомоги та приватних інвестицій, поступлення яких має щорічну зростаючу тенденцію.

Варто зазначити, що на даний час туризм зорієнтований тільки на внутрішній ринок, де частку в розмірі 94 % складає сегмент «відпочинок». Завдяки громадянам, які подорожують різноманітними куточками країни, сума надходжень від туристичного збору за I квартал 2026 р. збільшилася до 82,2 млн грн, тобто зросла на 23,6 %; розмір міжнародної технічної допомоги склав 126,51 млн грн. [3; 5].

До важливих фінансово-соціальних показників галузі туризму на 2026 р. відносяться:

1) зростаюча тенденція показника туристичного збору: за 2025 р. загальна сума такого збору принесла до бюджету 359 млн грн; за I квартал 2026 р. – 82,2 млн грн [5];

2) лідери туристичних надходжень: найбільш результативні збори й надалі забезпечують м. Київ (17,9 млн грн) та Львівська обл. (16,4 млн грн) [4];

3) загальний стан: переформатування внутрішнього туризму країни, що функціонує в умовах воєнного стану, посприяло генерації мільярдних надходжень, які демонструють досить високий рівень стійкості цієї сфери, не дивлячись на існування війни в державі [3];

4) найпопулярніші туристичні напрями: протягом 2026 р. найголовнішими центрами туризму, як і в минулих періодах, залишилися Львівщина, Київщина та Карпати [3];

5) пріоритетні види туристичного відпочинку: найбільшим попитом серед туристів користуються – культурно-пізнавальний, культурно-оздоровчий та екотуризм [3].

Станом на початок 2026 р. туристична сфера країни продемонструвала досить стійкий рівень власного відновлення попри наявність війни, а також відображає реалізацію досить ефективного адаптаційного механізму, який посприяв значній динаміці зростання результатів фінансових показників цього сектору.

Перелік використаних джерел:

1. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/plans-and-report>.

2. Проект бюджету-2026: культура, туризм, телерадіомовлення та кінематографія у фокусі державної політики (10.09.2025). URL: https://www.rada.gov.ua/documents/tskVRU/tsk_culture/dijal_tsk_culture/267625.html.

3. Ткаченко М. (27.03.2026). Внутрішній туризм під час війни: чи готова Україна до системного відновлення? URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/4106351-vnutrisnij-turizm-pid-cas-vijni-ci-gotova-ukraina-do-sistemnogo-vidnovlenna.html>.

4. Туризм в Україні набирає обертів: надходження від туристичного збору зросли на 23,6 % (19.04.2026). URL: <https://news.finance.ua/ua/turyzm-v-ukraini-nabyraye-obertiv-nadhodzhennya-vid-turystychnoho-zboru-zrosly-na-23-6>.

5. Шевченко І. (16.05.2026). Податкова оцінила тіньовий туристичний ринок України у 30 % та запускає проєкт із детінізації бізнесу. URL: <https://finteco.com.ua/article/39482-podatкова-otsynyla-tinovyuy-turystychnyy-rynok-ukrainy-u-30-ta-zapuskaie-proiekt-iz-detinizatsii-biznesu/>.